

Методичні рекомендації
для самостійної роботи студентів
за навчальною дисципліною
Соціокультурна динаміка німецькомовного художнього тексту
(назва навчальної дисципліни)

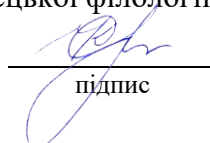
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	03 Гуманітарні науки (шифр і назва)
спеціальність	035 Філологія (шифр і назва)
освітня програма	Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова; Німецька мова та література і переклад (шифр і назва)
спеціалізація	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри

німецької філології та перекладу

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2022 року

Завідувач кафедри німецької філології та перекладу

підпис

Сергій КРИВОРУЧКО
ім'я, прізвище

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною комісією

факультету іноземних мов

Протокол № 5 від « 26 » серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

підпис

Анна КОТОВА
ім'я, прізвище

Загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна».

Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: *вміння самостійно навчатися і критично мислити.*

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і можуть включати виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, курсових робіт, індивідуальних завдань, тестів, розрахунково-графічних робіт, рефератів, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

Зміст та організація самостійної роботи студентів за навчальною дисципліною «Соціокультурна динаміка німецькомовного художнього тексту» на 3-му курсі (денне відділення). Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання складає 3 кредити, тобто 90 годин; Обсяг самостійної роботи на денному відділенні складає 58 годин.

Розподіл годин для самостійної роботи по темах

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		п	с. р.	
1	2	3	4	7
Тема 1. Соціокультура, мова, література	6	2		4
Тема 2. Художня література і соціально-історичні та культурологічні чинники	4	2		2
Тема 3. Малі оперативні жанри у літературній та соціально-культурній еволюції суспільства.	6	2		4
Тема 4. Лінгвістика тексту, стилістика тексту, лінгвостилістика, прагмастилістика: предмет вивчення, сутність, співвідношення.	6	2		4
Тема 5. Сутність, рівні та складові лінгвостилістичної інтерпретації тексту. Соціокультурне значення та дидактичний потенціал.	6	2		4
Тема 6. Загальна характеристика та типологія засобів виразності на всіх рівнях мови.	6	2		4
Тема 7. Місце літературного тексту у методиці викладання та його роль у навчанні іноземній та рідній мові.	6	2		4
Тема 8. Прийоми інтерпретації та дидактичної обробки текстів у процесі навчання іноземній/рідній мові..	4	2		2
Тема 9. Поняття тексту. Типологія текстів. Віршованій і прозовий різновиди текстів.	6	2		4
Тема 10. Віршована/прозова байка і споріднені літературні форми.	6	2		4
Тема 11. Байка і притча: визначення, розмежування. Значення для стилістичного аналізу на заняттях з німецької мови.	6	2		4
Тема 12. Творчість німецьких авторів дидактичних текстів в історичному розвитку німецької літератури та в соціокультурній динаміці суспільства.	6	2		4
Тема 13. Прийоми і способи інтерпретації та перекладу байки і притчі.	4	2		2
Тема 14. Типологія публіцистичних текстів Науковий стиль. Науково-популярний дискурс. Прийоми і способи лінгвального та екстралінгвального аналізу (історія, соціум, культура) та перекладу.	6	2		4
Тема 15. Різновиди комічного. Гумореска, жарт, анекдот. Дидактизація. Переклад.	6	2		4
Тема 16. Епіграма, афоризм, прислів'я, вислів (Spruch), сентенція та ін. Типологія. Дидактизація. Переклад.	6	2		4
Усього годин	90	32		58

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Форми контролю	Кількість годин
5-й семестр (денна)			денна
Тема 1.	Тема 1. Соціокультура, мова, література. Ознайомитися з теоретичним матеріалом: (1, 4, 13, https://uk.wikipedia.org/wiki)	Усне опитування, перевірка практичного завдання	2
Тема 2.	Тема 2. Художня література і соціально-історичні та культурологічні чинники. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (1, 4, 11, 17, 22, 33, 36).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 3.	Тема 3. Малі оперативні жанри у літературній та соціально-культурній еволюції суспільства. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (11, 15, 33).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 4.	Тема 4. Лінгвістика тексту, стилістика тексту, лінгвостилістика, прагматилістика: предмет вивчення, сутність, співвідношення. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (8, 10, 13, 15, 18, 24, 25, 27, 36-38).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 5.	Тема 5. Сутність, рівні та складові лінгвостилістичної інтерпретації тексту. Соціокультурне значення та дидактичний потенціал. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (2, 3, 5, 8, 9, 10, 12, 14, 23, 26).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 6.	Тема 6. Загальна характеристика та типологія засобів виразності на всіх рівнях мови. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (8, 10, 13, 14, 18, 27, 37, 38).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 7.	Тема 7. Місце літературного тексту у методиці викладання та його роль у навчанні іноземній та рідній мові. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 6, 7, 11, 16, 19-21, 26, 28, 29, 31, 35, 39).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 8.	Тема 8. Прийоми інтерпретації та дидактичної обробки текстів у процесі навчання іноземній/рідній мові та іншим дисциплінам. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 9, 12, 16, 19-21, 26, 28, 29, 31, 35, 39).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 9.	Тема 9. Поняття тексту. Типологія текстів. Віршованій і прозовий різновиди тексту. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 11, 13, 33).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4

Тема 10.	Тема 10. Віршована/прозова байка і споріднені літературні форми. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 9, 11, 12, 19, 21, 33, 34, 39).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 11.	Тема 11. Байка і притча: визначення, розмежування, значення для стилістичного аналізу на заняттях з німецької мови. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 11, 33).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 12.	Тема 12. Творчість німецьких авторів дидактичних текстів (байок, притч, фацетій, шванків тощо) в історичному розвитку німецької літератури та в соціокультурній динаміці. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 11, 15, 17, 30, 33).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 13.	Тема 13. Прийоми і способи інтерпретації та перекладу байки, притчі та інших повчальних текстів. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 7, 9, 16, 19-21, 26, 28, 29, 31, 35, 39).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 14.	Тема 14. Типологія публіцистичних текстів. Науковий стиль. Науково-популярний дискурс. Прийоми і способи лінгвального та екстралінгвального аналізу (історія, соціум, культура) та перекладу. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	4
Тема 15.	Різновиди комічного та соціокультурні чинники. Гумореска, жарт, анекдот. Дидактизація. Переклад. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 11).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	2
Тема 16.	Епіграма, афоризм, прислів'я, вислів (Spruch), сентенція та ін. Місце у соціокультурній дійсності. Типологія. Дидактизація. Переклад. Ознайомитися з теоретичним матеріалом (5, 11).	Усне опитування, перевірка практичного завдання	2
Усього годин			58

Форми контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення студентів контролюються та оцінюються в середині (8-9-й тиждень) та в кінці семестру. Для здійснення контролю застосовуються такі методи:

1. Усне опитування. Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи на денному відділенні проводиться опитування з матеріалу, відведеного на самостійний розгляд.
 2. Метод письмового контролю: лінгвостилістична інтерпретація тексту німецькою мовою і його художній переклад українською мовою у письмовій формі (індивідуальне завдання). Презентація індивідуального завдання в усній формі німецькою мовою на занятті.
 3. Метод тестового контролю за пройденим теоретичним матеріалом.
 4. Презентація реферату з теоретичних питань курсу.
- Заключний контроль (екзамен) проводиться в усній формі за тематикою лекцій.
Відповідні критерії оцінювання наведено в Робочій програмі навчальної дисципліни.

Прогнозований результат. У результаті самостійної роботи студенти мають зокрема:

знати: теоретичний і практичний матеріал з таких питань: соціокультура як система, що трансформується в соціумі і виявляється в мові і мовленнєвій діяльності з характерним символічним відображенням в дискурсах байок, притч, казок, оповідань, інших малих форм, в публіцистиці; сутність лінгвістики тексту, лінгвостилістики, стилістики, прагматилістики, лінгвостилістичної інтерпретації тексту, зокрема байки й притчі; типологія текстів малих форм (художніх, публіцистичних, фольклорних); загальні проблеми дидактизації літературних текстів та їх перекладу; творчість відомих письменників, поетів – авторів малих літературних текстів; універсальні прийоми і способи застосування байки, притчі та інших малих текстів на заняттях із іноземних та рідних мов.

вміти: відтворити динамічну класифікацію змісту певного типу німецькомовного дискурсу за епохами, який відображається через стиль і композицію; окреслити місце і роль оперативних жанрів в німецькому історико-літературному процесі, охарактеризувати основні типи малих текстів, їх стильові особливості, розмежовувати їх між собою, надавати інтерпретацію основних типів малих текстів; виконувати комплексні завдання з типологічного та лінгво- і прагматилістичного аналізу і перекладу художніх, публіцистичних та наукових текстів.

Згідно з вимогами освітньої-професійної програми студенти мають досягти наступних програмних результатів:

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями німецькою мовою усно та письмово, використовувати цю мову для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Організовувати процес свого навчання та самоосвіти.

ПРН4. Розуміти загальні суттєві характеристики реальності (фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства).

ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН8. Знати та розуміти систему мови і загальні властивості літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН13. Аналізувати й інтерпретувати літературні твори, визначати їхню специфіку та місце в літературному процесі.

ПРН14. Використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та перекладознавчий аналіз німецькомовних текстів різних стилів і жанрів.

Рекомендована література

Основна

1. Загнітко А.П., Богданова І.В. Лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 287 с.
2. Іваненко С. М., Карпусь А. К. Лінгвостилістична інтерпретація тексту. К. : Видавничий центр КДЛУ, 1998. 176 с.
3. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Вінниця, 2004. 272с.
4. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початку до сьогодення. Вінниця: Нова книга, 2006.
5. Піхтовнікова Л.С. ТЕКСТИ МАЛИХ ФОРМ: Лінгвостилістична інтерпретація; Дидактизація; Переклад. Частина 1. Монографія/Навчальний посібник. Німецька

- мова. Для студентів, аспірантів і викладачів. Для наукової і навчальної роботи. Маріуполь : ПДТУ, 2011. 160 с.
6. Піхтовнікова Л.С. Оволодіння іноземними мовами: розум проти менталітету. Новий колегіум. 2000. №2. С.42.
 7. Піхтовнікова Л.С. Фантазія та реальність байки в навчальному процесі. *Зб. наук. статей «Проблеми семантики слова, речення та тексту»*. Вип.4. Київ : КДЛУ, 2000. С.29-34.
 8. Піхтовнікова Л.С., Мукатаєва Я.В. Німецький прозовий шванк: Прагмастилістичний і лінгвокогнітивний аспекти: монографія. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 156 с.
 9. Піхтовнікова Л.С., Яремчук І.М. Німецькомовна притча: лінгвостилістична інтерпретація. Переклад. Дидактизація : навчально-методичний посібник. Кам'янець Подільський : Видавничо-поліграфічне підприємство «Апостроф», 2016. 64 с.
 10. Піхтовнікова Л.С., Яремчук І.М. Прагмастилістичні характеристики німецькомовної притчі : монографія. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 210с.
 11. Піхтовнікова Л.С. Еволюція німецької віршованої байки (XIII–XXI століття): стилістико-синергетичний та зіставний аспекти: монографія. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 504 с.
 12. Піхтовнікова Л.С. Композиція німецькомовної притчі: синергетичний аспект. *Нова філологія: Збірник наукових праць*. Випуск 85. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. С.
 13. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
 14. Сотникова С.І. Конспект лекцій з курсу стилістики німецької мови. Х., 2002. 56 с.
 15. Deutsche Fabeln aus neun Jahrhunderten. Hrsg. von K.W. Becker. Leipzig. 1991.
 16. Dithmar, R. Fabeln und Parabeln im fächerverbindenden Unterricht. Ludwigsfelde, 2002.
 17. Fiskova S. Geschichte der deutschen Literatur in Perioden, Entwicklungsrichtungen, Ideen und Namen: Methodisches Handbuch. Львів: ПАІС, 2003.
 18. Fleischer W., Michel G. Stilistik der deutschen Gegenwartssprache. Leipzig : VEB Bibliogr. Institut, 1975. 394 S.
 19. Heinrich, H. (2005): Märchen, Sagen, Epen und Fabeln: ausgearbeitete Stundenbilder mit Texten, Arbeitsblättern und Bindmaterial. 1. Aufl. Donauwörth.
 20. Hintersberger, B. Mit Jugendlichen meditieren. Methoden. Einstiege. Texte. 8. Aufl. München: Don-Bosco-Verl., 1998.
 21. Hohmann, J.S. (Hrsg.) (1999): Sprichwort, Rätsel und Fabel im Deutschunterricht: Geschichte, Theorie und Didaktik "einfacher Formen". Frankfurt am Main.
 22. Iwanenko S.M. Interkulturelle Stilistik der deutschen und ukrainischen Sprache: Vorlesungsreihe. Київ, 2011. 174 с.
 23. Iwanenko S.M., Karpus A.K. Linguostilistische Textinterpretation. Kiew, 1998.
 24. Mala, J. Einführung in die deutsche Stilistik. Brno, 2003.
 25. Michel, G. Aktuelle Probleme der Linguostilistik. *Zeitschrift für Germanistik*, 3/1988, S. 291-306.
 26. Matzkowski, B. (2005): Wie interpretiere ich Fabeln, Parabeln und Kurzgeschichten? Grundlagen der Analyse und Interpretation einzelner Textsorten und Gattungen mit Analyseraster. Hollfeld.
 27. Novotny E.D. Stilistik der deutschen Sprache. Lehrmittel für die Studenten der deutschen Philologie. Klaipeda, 2008. 60 S.
 28. Ockel, E. (1993): Textdidaktik. Umgang mit Texten – eine Verbindung zwischen Sprach- und Literaturwissenschaft. In: Muttersprache. Jg. 103, 152-159.
 29. Payrhuber, F.-J. (Hrsg.) (1984): Fabeln: Lesen - Schreiben - Spielen: Unterrichtshilfen. Deutsch für die deutsche Hauptschule. Mainz.
 30. Pfeffel G.C. Fabeln und poetische Erzählungen (mit Nachrichten von Pfeffels Leben und Vorwort)/ hrsg. von H. Hauff. Stuttgart und Tübingen: Verlag der J.G. Cotta'schen Buchhandlung, 1861. S. III-XIV.
 31. Pichtownikowa L.S. Die Fabel im Deutschunterricht. DaFiU: Deutsch als Fremdsprache in der Ukraine. Асоціація українських германістів. Львів, 2000. №1 (7). S.17-20.

32. Pichtownikowa L.S. Innovative linguostilistische Besonderheiten der deutschen Versfabel Ende des 20. und Anfang des 21. Jahrhunderts. *Любовь к слову: филологические заметки в честь юбилея профессора В.А. Кухаренко: сборник научных статей* / под ред. И.М. Колегаевой. Одесса: КП ОГТ, 2018. С. 185-203.
33. Pichtownikowa L.S. Synergie des Fabelstils: Die deutsche Versfabel vom 13.–21. Jahrhundert. Monographie. Ukrainische Beiträge zur Germanistik. Band 5. Aachen : Shaker Verlag, 2008. 322 S.
34. Pichtownikowa L. Die Versfabel und der Witz: Ähnlichkeiten und Unterschiede aus stilistisch-synergetischer Sicht. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*. Вип. 95. 2022, с. 29-35.
35. Piquemal, M. (2004): *Philo fabelhaft: 63 Fabeln aus aller Welt und ihre philosophische Bedeutung*. Kempen.
36. Püschel U. Stilpragmatik – Vom praktischen Umgang mit Stil. In: *G. Stickel (Hg.). Stilfragen*. Berlin - New York : de Gruyter, 1995. 303-328.
37. Sandig, B. *Stilistik der deutschen Sprache*. Berlin – New York, 1986.
38. Sawtschenko J. Der Witz als Genre der kleineren Formen. *Ukrainische Beiträge zur Germanistik*. Bd. 1. Shaker Verlag : Aachen, 2000. 126 S.
39. Sowinski, B. *Stilistik. Stiltheorien und Stilanalysen*. Stuttgart, 1991.
40. Wilkening, N. (2007): *Märchen, Fabeln, Sagen: kreative Textarbeit mit alten Stoffen*. Mühlheim an der Ruhr.

Допоміжна

1. Піхтовнікова Л.С., Гончарук О.М. Англomовна прозова байка: прагмастилістичний і лінгвокогнітивний аспекти : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 176 с.
2. Calvert, Ch.(2005): *Philosophieren mit Fabeln über Freundschaft*. Philosophieunterricht. Heinsberg.
3. Hofen, N. (Hrsg.) (1985): *Literaturunterricht in der Berufsschule: kurze Geschichten und Fabeln*. Grünstadt.
4. Hoffmann, U. (2007): *Die kreative Fabel-Werkstatt: ab 3. Klasse*. 1. Aufl. Horneburg.
5. Högler, P. u.a (2005): *Märchen und andere Geschichten in Stundenbildern: Unterrichtsvorschläge mit illustrierten Text- und Arbeitsblättern als Kopiervorlagen*. 1. Aufl. Donauwörth.
6. Kreis, R. (1971): *Die Fabel im Deutschunterricht des 6. Schuljahres*. Diskussion Deutsch 4. Frankfurt/Main, 115-130.
7. Kreis R. (1974): *Geschichten zum Nachdenken: Parabeln*. In: *Projekt Deutschunterricht 6*. Stuttgart, 114-120.
8. Krusche, D. (1992a): *Aufschluss. Kurze deutsche Prosa im Unterricht. Deutsch als Fremdsprache. Teil 1: Texte*. 5. Aufl. Bonn.
9. Krusche, D. (1992b): *Aufschluss. Kurze deutsche Prosa im Unterricht. Deutsch als Fremdsprache. Teil 2. Erläuterungen und Materialien*. 5. Aufl. Bonn.
10. Lerchner, G. (1991): *Wenn ein Buch und ein Kopf zusammenstoßen... Vom Umgang mit literarischen Texten im Unterricht*. Berlin.
11. Riesel E. *Komposition als Zusammenwirken des inneren und äusseren Textaufbaus – eine linguostilistische Erscheinung*. Wissenschaftliche Studien. Leipzig, 1970. S.189-194.
12. Seyler, K.-H. (1994): *Literaturformen im Unterricht: Fabel, Parabel, Anekdote*. Stundenbilder für die Sekundärstufe 1. Puchheim.

**Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті,
відео-лекції, інше методичне забезпечення**

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki> (Сайт: соціокультура, соціокультурний підхід).
2. synergy.kh.ua (лінгвосинергетичний підхід до інтерпретації текстів, статті з прагмастилістичних досліджень)
3. <https://bookopt.com.ua/ru/ukrains-ka-lingvokul-turologija-navch-pos.html>
(лінгвокультурологія)
4. https://fisf.sspu.edu.ua/images/2020/lingvokulturologiya_1a91a.pdf
5. <http://publications.lnu.edu.ua>article>viewFile> (до теми: стратифікація, розшарування мови)
6. <http://blog.zeit.de/schueler/literatur/>
7. <http://www.li-go.de/definitionsansicht/ligostart.html>
8. http://www.literaturwelt.com/autoren/autoren_a.html